

Uttalelse fra Gudbrandsdalstinget 11.april 2019 vedrørende forslaget om supplerende vern i Gudbrandsdalen

De 12 kommunene i Gudbrandsdalen har 11.april vært samlet til Gudbrandsdalsting hvor vi blant annet har drøftet innspillet fra Fylkesmannen i Innlandet til Miljødirektoratet om supplerende vern etter Naturmangfoldloven. På vegne av våre kommunestyre ser vi grunn til å avlevere en bekymringsmelding til Stortinget og regjeringen om manglende involvering av kommunene.

Gudbrandsdalstinget krever:

- 1. Den igangsatte prosessen om supplerende vern må stoppes**
- 2. Lokalt selvstyre for fjellområdene må tas på alvor**
- 3. Modellen for økonomiske insentiver må foreligge før videre prosess**

Skal hele Gudbrandsdalen bli et naturreservat?

Vi stiller spørsmålet fordi Gudbrandsdalen allerede har store naturområder som er vernet. I Oppland fylke er det størst andel vernet areal i landet og mesteparten av dette er i Gudbrandsdalen. 95% av arealet i Gudbrandsdalen er fjell. Store deler av fjellet er allerede vernet, vi har de 7 nasjonalparkene, Rondane, Jotunheimen, Dovre, Dovrefjell, Reinheimen, Breheimen og Langsua i tillegg er store områder vernet som landskapsvern og biotopvern. Vi har god grunn til å stille spørsmålet, når Miljøavdelingen hos Fylkesmannen i Innlandet kommer med forslag om 121 nye verneområder samt forslag om endringer av verneform i Gudbrandsdalen. Vi mener at dette kan være dramatisk for Gudbrandsdalens fremtidige muligheter for verdiskapning, næringsutvikling, arbeidsplasser og grunnlag for bosetting.

Vi krever at prosessen stoppes på grunn av manglende involvering av kommunene

I begynnelsen av mars 2019 ble vi gjort oppmerksom på at det hadde foregått en bestilling fra Miljødirektoratet til Fylkesmannen om utredning av supplerende vern av fjellområdene samt områder i Lågen, som oppfølging av Stortingsmelding 14 2015/2016 Natur for livet. Fylkesmannen i Innlandet hadde etter bestilling, utredet supplerende vern basert på sin naturfaglige kompetanse og sendt direktoratet ei liste på 155 nye forslag til vern i Innlandet, 121 av disse områder ligger i Gudbrandsdalen. Listen er utarbeidet av byråkratiet uten at kommunene ble involvert i prosessen. Gudbrandsdølene er glade i fjellområdene sine og har gjennom god lokalkunnskap forvaltet områdene på en bærekraftig måte i generasjoner frem til i dag. De lokale brukerne og forvalterne, har gjennom århundrer opparbeidet seg kunnskapen om hvordan økosystemene henger sammen og fungerer. Denne kunnskapen blir ikke medregnet fordi den ikke er tilegnet på en skolebenk, men er etter vår mening minst like verdifull for det. Det er de lokale brukerne og forvalterne som kjenner hver sti, tue og høydedrag og hvor trua arter av dyr og planter lever. Dette har vært den fremste forutsetningen for at fjellområdene er slik vi ser de i dag, det vil også være en viktig forutsetning i kunne bruke og forvalte fjellområdene i fremtiden.

Involveringen av kommunene skjedde første etter at det forelå et svar fra Fylkesmannen i Innlandet til Miljøverndirektoratet og da som informasjon om det som var foreslått.

En prosess som startes på den måten som her har skjedd, må stoppes.

Lokalt selvstyre av fjellområdene må tas på alvor

Åpenhet og involvering er viktige for lokaldemokratiet og det lokale selvstyre. At et så omfattende forslag utarbeides i det stille bak vår rygg, finner vi helt urimelig. Vi finner det også urimelig at kravene om åpenhet i det offentlige, ikke gjelder byråkratiet når slike forslag utarbeides. Regjeringen skriver på sine nettsider om Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet — Norsk handlingsplan for naturmangfold. Kapittel 9 Lokale og regionale myndigheters ansvar: «Lovens formål er at «naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

«En slik «god sirkel» er betinget av at både kommunepolitikere, -administrasjon og befolkning har et eieforhold til de verdiene som skal ivaretas. (vår utheving) Regjeringen legger i denne sammenheng vekt på at det er opp til kommunene selv å definere hvilke naturområder eller forekomster det, i et lokalt perspektiv, er spesielt viktig å ta vare på.»

For kommunene er KommuneLOven og Plan og bygningsLOven våre viktigste verktøyer for å ta vare på trua natur. Det er et grunnleggende hensyn i all arealforvaltning at man legger et langsiktig perspektiv og et føre-var-prinsipp til grunn, jf. plan- og bygningsLOvens formålsangivelse: «LOven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Ny kommunelov ble vedtatt i juni 2018, men har ikke trådt i kraft enda. Selv om den ikke vil tre i kraft før høsten 2019, er det likevel verdt å merke seg at prinsippet om lokalt selvstyre nå er tatt inn i formålsparagrafen i kommuneloven «Formålet med LOven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. LOven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.»

Store områder i vårt distrikt er i dag statsallmenninger eller bygdeallmenninger. Kommunene i Gudbrandsdalen har avgitt høringsuttalelser på forslagene til endringer i FjelLOven og statsallmenningsLOven, der endringene i det store og hele støttes med noen forslag til endringer og presiseringer. Et av målene for arbeidet med den nye FjelLOven, var ifølge Regjeringen «å styrke lokaldemokratiet, forenkle og redusere byråkratiet i utmarksforvaltningen og tilrettelegge for mer verdiskapning basert på naturressurser». Det vi er vitne til her er noe ganske annet. Ny modell for økonomiske insentiver må på plass først Båndlegging av arealer i kommunene kan hindre utvikling av næringsvirksomheter og dermed medføre et inntektstap kommunene. Et utvidet vern kan også hindre etablering av

arbeidsplasser og grunnlag for bosetting og derav nedgang i befolkningsgrunnlaget i Gudbrandsdalen. Vi krever at det kommer på plass en ny modell for økonomiske insentiver til kommunene, når arealer båndlegges på nasjonens vegne. Dette må foreligge før arbeidet med nye verneforslag videreføres. Det er urimelig at fjellkommunene skal bære nasjonens ansvar for å ivareta trua natur, uten noen form for kompensasjon.

Regjeringen skriver på sine nettsider:

«Selv om verneområder representerer en verdi også for lokalsamfunn, kan båndleggingen av areal også føre med seg en risiko for inntektstap i disse kommunene, ved at vernet kan hindre utvikling av næringsvirksomhet i vernede områder. Kommuner har ingen økonomisk kompensasjon for dette mulige tapet, som de bærer på nasjonens vegne. To offentlige utredninger, NOU 2009: 16 Globale miljøutfordringer – norsk politikk og NOU 2013: 10 Naturens goder – om verdien av økosystemtjenester, framhever denne utfordringen. Begge utredningene anbefaler at det gjøres grep for å skape et bedre samsvar mellom ansvar og insentiver. NOU 2013:10 anbefaler at «Et system som gir kommunene økonomiske insentiver til å ivareta biologisk mangfold og tilhørende økosystemtjenester utredes. En modell der kommunenes miljøinnsats og miljøresultater er kriterier i rammetilskuddet bør vurderes på nytt.»

Gudbrandsdalstinget krever at en helhetlig modell for økonomiske insentiver til kommunene skal foreligge før det arbeides videre med nye verneforslag.

Gudbrandsdalstinget
Brit Kramprud Lundgård
Leder